

Påskedag 2026

Salmer: 218, 223, 232, 236, 234

Jesus vandt, og jeg har vundet! Amen.

Salme 118, 13-18; 1. Petersbrev 1, 3-9; Matt 28. 1-8

For snart længe siden ankom min familie og jeg til øen Lurøy i Norge, hvor vi boede nogle år. Vi kom i juletiden, og blev snart indbudt af vor nabo, som bød os velkommen med et »*Vær hilset!*« Det gjorde han hver gang, man kom på besøg. Til at begynde med var det det eneste jeg forstod af, hvad han sagde, men selv så mange år efter, at vi flyttede derfra, står disse ord for mig som et smukt og varmt minde. For vor nabo var et godt menneske, der bragte os en hilsen fra det hinsides til en familie, der kom fra det fremmede, og det fik os til at føle os velkomne. Derfor vil jeg i dag dvæle ved den hilsen. Når jeg begraver et menneske, læser jeg ofte påskeevangeliet, som det står skrevet hos Matthæus, og det gør jeg, fordi det på én gang er kraftfuldt og

hjemligt. Vi har desværre ikke fået den hjemlige del med i dag, men historien, vi netop har hørt, slutter med, at kvinderne på vej væk fra graven møder den opstandne frelser, som hilser dem med et »Godmorgen!« eller, som der står i den gamle bibeloversættelse »Vær hilset!«. Og så forstår I forhåbentlig, hvorfor vor nabos hilsen betød så meget for os. Guds virkelighed rammer nemlig her vor hverdag, ligesom den i øvrigt gør til jul, hvor den almægtige fødes som et lille menneskebarn. Verden er simpelthen ikke den samme efter dette; Guds mægtige kraft har efterladt et gabende hul fra jorden mod himlen, som selv ikke den mest forhædede ateist formår at lukke. Hver gang, man åbner biblen og læser dette evangelium, kommer Jesus os i møde, som livgiver og trøstermand, ikke bare, når vi skal ud på vor sidste rejse. Han gør det også her i livet, hvor vi kan gå omkring som åndeligt døde, hvad der kan være mange grunde til; vi kan være ved at bukke under for den modgang, vi møder i tilværelsen, og som er ulige fordelt. Vi kan føle os så afmægtige i vort liv, at ingen udvej til at ændre på

forholdene synes mulig. Vi kan bare være ramt af almindelig utilfredshed og tristesse uden at vide hvorfor, fordi vi synes at have alt, men så er der alligevel noget galt. Og det kan alt sammen gøre os fremmede i verden og måske ligefrem anstrengende for andre at være sammen med. Vi kan på den måde gå rundt som levende begravede. I Grundtvigs store Langfredagssalme, *Hil dig, frelser og forsoner*, formulerer han denne følelse med ordene: »Ak! Nu føler jeg til fulde hjertets hårdhed, hjertets kulde.« Her hører vi et fortvivlet menneske, der er lukket inde i sig selv, og for hvem det er gået op for, at han ikke er et behageligt selskab for nogen. Netop den følelse vil jeg forsøge at udfolde i dag.

For nogle år siden fik jeg lyst til at forsøge mig ud i romangenren, fordi jeg nok selv følte mig fanget – ikke mindst af moderniteten – som med sin opbrydning af normer ikke kun har været et ubetinget gode for mennesker. Så jeg skrev bogen *Når den stærke vogter sin gård*, for at prøve at komme overens både med min

egen tid og den tid, der har formet den, nemlig mellemkrigstiden og besættelsen. Altså som en slags sjælesorg. Bogen handler om søskendeflokken Lise, Mogens og Jens. De vokser op i et konservativt, nationalt sindet lægehjem, og da krigen kommer, er det derfor naturligt for dem alle at deltage i modstandskampen på en eller anden måde. For Lise og Jens får det meget voldsomme konsekvenser, og jeg vil dvæle ved især Lises historie. Som ung seminariestuderende i Tønder træffer hun Kaj, der i både udseende og karakter er nærmest skabt til at spille en ledende rolle i den gryende modstand under besættelsens første år. Begge er de politisk aktive i partiet *Dansk Samling*, og han er som gammel spejder med det samme med til at danne en af landets mange terrængrupper, som skal danne grobund for en egentlig modstand mod den tyske besættelse. De to har som lærerstuderende oplevet den 9. april, men hvor Kaj mener, at han og andre må gå foran med deres eksempel og vise folket en vej til modstand, begynder Lise at

tvivle på projektet. Nok elsker hun Danmark og synes, man skal kæmpe for det, men på dagen for besættelsen oplever hun noget, der kommer til at nage hende; de tysksindede tog glade imod besættterne, hvilket ikke var en overraskelse, men blandt de danske fornemmede hun ikke nogen vrede eller oprørstrang, snarere nysgerrighed, da de tyske soldater marcherede gennem gaderne. Lise kommer til at tvivle på folket, og det bliver den store og vedvarende konflikt mellem hende og Kaj, der bevarer sin idealisme i forhold til folket og sin ubrydelige tro på Gud gennem alle trængsler. Lise, derimod, opdager, at hun ikke er villig til at ofre sin ægte mand for et lunkent folk. Det kommer hun dog til; nok dør Kaj ikke, men han bliver underlagt voldsom tortur, da hans modstandsgruppe bliver angivet og arresteret, hvorefter han bliver sendt i KZ-lejr. Han kommer hjem som en skygge af sig selv. Lises flotte mand er blevet martret på sjæl og legeme. Alligevel insisterer han på, at de skal søge til Sydslesvig for dér at virke for danskheden som lærerpar, og de bosætter sig

derne, hvor de i første omgang må bo til leje hos en dansksindet familie, der også er blevet pålagt at huse en tysk flygtningefamilie. Lise er nygravid med sit andet barn, og med udsigt til at skulle fortsætte en udsigtsløs kamp sammen med en krigsskadet mand på et lejet værelse, gør hun sig disse tanker i sin dagbog: *»Om dagen er Kaj sig selv, men om natten kan jeg høre, at han drømmer; så er han angst, han råber, han græder, og jeg må holde om ham, til det hører op. (...) Tyskerne har plantet et spøgelse i min familie, og kun jeg kan mane det bort, når det viser sig. Hvordan skal det hele dog gå?«*

Ja, hvordan skal det hele dog gå. Kajs sindstilstand ender med at blive en udfordring for familien, og Lise forelsker sig på et tidspunkt i en anden. Hun ønsker ikke andet end at forlade Kaj og børnene, som på dette tidspunkt er ved at drive hende til vanvid, fordi også de er ramt af moderniteten og hører rock and roll på fuldt drøn, alt imens huset ligner noget, der er løgn, og alle

besøgende udebliver, fordi hverken Kaj eller Lise har overskud til at se nogen som helst i det hjem, som Lise ellers bare ønskede skulle være åbent og varmt. Da hendes lillebror Jens kommer ned til dem for at komme sig over nogle traumer og et morfinmisbrug, opdager Lise en dag, at hendes hjerte er blevet koldt og hårdt. Hendes søn har på vej hjem fra skole fundet en harekilling med et brækket ben, og hvor hun før i tiden som noget selvfølgeligt ville have deltaget i redningen af den, kan hun nu bare betragte sin mand og lillebror, der begge er traumatiserede, med den største ømhed tage sig af det lille dyr, og hun ser, at de har et fællesskab med sønnen, som hun ikke har haft længe. Hun er blevet en fremmed i sit hjem, fordi hun – ikke ganske uden grund – har så ondt af sig selv, at hun ikke kan tænke på andet, og hvordan hun kan slippe væk. Månederne går, og det bliver ikke bedre med Lise. Lillejuleaften tager hun sin cykel og stikker af hjemmefra på må og få. Pludselig står der et menneske

på vejen, så hun er ved at vælte. Hun genkender ikke umiddelbart skikkelsen, men tror, det er en engel, da vedkommende byder hende velkommen med et »*Vær hilset!*«. »Englen« viser sig at være hendes barndomsveninde Midde, som bor ikke så langt derfra, og som selv har haft et ganske hårdt liv. For hende er det dog et vilkår, hun har taget på sig, og derfor er hun ikke bukket under, men har bevaret kærligheden i sig og opfostret tre børn, hvis far blev tvunget til østfronten, hvor han faldt. Midde har fornemmet, at Lise var på vej, og den aften bliver det både jul og påske i Lises sind, det lille barn i krybben løser knuden i hendes hjerte i mødet med et forstående menneske, og hun og Kaj finder langsomt tilbage til hinanden. Om hele historien ender lykkeligt, vil jeg ikke afsløre her, men i stedet forsøge at binde en sløjfe om netop jul og påske, som hører uløseligt sammen. Det er jo netop det, at Gud bliver menneske og dermed overskrider grænsen mellem himmel og jord, der skaber den port til Guds virkelighed, som ikke lader sig lukke; det er kun det

forsvarsløse barn i krybben og den uskyldige mand på korset, der formår at bevæge vore iskolde og hårde hjerter ud af dødens knugende af favntag, så vi - selv i en i tilsyneladende låst situation – kan opleve kærligheden og opstandelsen allerede her i livet. De færreste af os oplever store åbenbaringer, vi må tage til takke med de små tegn, vi modtager, f.eks. at et venligt menneske viser sig for os på et tidspunkt, hvor vi åndeligt har gravet os selv en grav, og derfor trænger til, at nogen møder os med de selvsamme ord, som Jesus mødte kvinderne med den første påskemorgen: »Vær hilset!« Da forstår vi, at kærligheden, hjertegløden stærkere var her end døden. At Kristus er opstået, som han har sagt det.

Glædelig påske!